

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK.

Vidéken és Léván házhoz küldve:
Egy évre . . . 10 kor. — fill.
Hat hóra . . . 5 kor. — fill.
Három hóra . . . 2 kor. 50 fill.
Előfizetési pénzek postautalványai küldhetők.
Egyes számok 20 fillérért kaphatók
a kiadóhivatalban.

BARS.

KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS TARSADALMI HETILAP; EGYSZERSMIND BARSVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A kéziratok a szerkesztőséghez: (Zöldkert-utca 33. sz.) küldendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.
FELELŐS SZERKESZTŐ: HOLLÓ SÁNDOR.

Megjelen: hetenként egyszer
→ vasárnap reggel. ←

A hirdetések, előfizetések s a reklamációkat a kiadóhivatalba
(Takarék- és Hitelintézet épület) kérjük utasítani.
A LAP KIADÓJA: NYITRAI ÉS TÁRSA.

HIRDETÉSEK

Négyhasábos poszt-sor egyszeri közlésért 14 fill.
készenlért 12 fill., többszörre 10 fill. fizetendő.
Bélyegdíj minden egyes beiktatásról 10 fillér.
Hivatalos hirdetések
100 szögig 2 kor. 60 fill., azontul minden szó 2
fillérével számítottak.
A nyiltérben:
minden négyhasábos garmond-sor díja 30 fillér.
Velünk összeköttetésben levő hirdető-irodák, elő-
fizetőink, vagy a gyakori hirdetőik tetemes díj-
kedvezményben részesülnek.

Bars megyei székhelykérdés.

A „Megyei párt“-nak 1902. évi július hó 30-án kelt határozata, alapján Barsvármegye törvényhatósági bizottságának tagjaiból alakult küldöttség élén Ruffy Pál dr. az újbányai választó kerület országgyűlési képviselője, megyénk bizottsági tagja a következő kérvényt nyújtotta át a Belügyminiszternek:

Nagyméltóságú Belügyminiszter Úr!
Kegyelmes Urunk!

Barsvármegye törvényhatósági bizottsága és megyénk adófizető polgárai kétharmada részének megbízása folytán azon tiszteletteljes kérelmünket terjesztjük Nagyméltóságod elé, hogy méltóztatassék kegyesen hozzájárulni ahhoz, hogy Barsvármegye székhelyét Aranyos-Maróthról újból és véglegesen Lévára helyezze át.

A mostani székhely, Aranyos-Maróth kis község egyetlen kelléknek sem felel meg, melyek a vármegye közönségének közlekedési, kulturális s az általános fejlődés feltételei alapján elengedhetetlen követelménye.

Ezen kis, tót község azon véletlen folytán lett Barsvármegye székhelye, hogy Léva városát, — mely hajdan a megye székhelye is volt, — mely egy nagy fontosságú vasútvonal és úhálózat közepén fekszik — gyakran háborgatta a török s a menekülő vármegye oly helyen ültött tanyát, mely teljesen elszigetelt, hozzáférhetetlenségénél fogva biztonságot nyújt háborgatói ellen; azonban a vármegye szellemi életének és kereskedelmének központja Léva városa maradt mindig, mely közel 10 000 tiszta magyar, művelt közönségével erős vára, végső bástyája volt minden időben a magyar nemzeti kulturának.

A székhely áthelyezésének kérdése nem új keletű és ma már annyira előtérbe nyomult, s annyira felkorbácsolta a

kedélyeket, hogy ezen kérdést a vármegye nagy többségének érdekében — a közbéke, nyugalom biztosítása végett — elodáznai teljes lehetetlen.

Kérvényünk bővebb indoklását mellékletül becsatolt Emlékiratunk foglalja magában.

Barsvármegye érdekében esedezünk Nagyméltóságod előtt, hogy a közérdek szolgálatában kegyeskedjék Emlékiratunkat becses figyelmére méltatni, s az abban foglalt, megdönthetetlen érvek alapján Barsvármegye közönsége érdekében kérelmünket teljesíteni kegyeskedjék.

Nagyméltóságú Miniszter ur, kegyelmes Urunknak vagyunk

Léván, 1902. júli. 30.

Barsvármegye törvényhatósági bizottságának 170 tagja — és a csatlakozott érdekeltségű alakult „Megyei párt“ 1902. július hó 30-án tartott értekezletének nevében.

Kiváló tisztelettel, alázatos szolgája

Holló Sándor

a „Megyei párt“ elnöke,
megye-bizottsági tag.

Erre válaszul megyénk alispánjának következő kísérő sorai kapcsán:
14922/902 szám Bars megye alispánjától.

Tekintetes Holló Sándor Urnak

Léván.

A vármegye székhelyének Aranyos-Maróthról Lévára leendő áthelyezéséhez való hozzájárulás iránt Uraságod, mint pártelnök részéről a belügyminiszter urhoz intézett kérvényt egy drb. mellékletével együtt a miniszter ur folyó 109811 szám alatt kelt leiratának hiteles másolata kíséretében, csatolva megküldöm.

Aranyos-Maróth, 1902. nov. 21-én.

Simonyi

alispán.

a következő leiratot vettem.

Másolat 109811/II. szám Magyar Királyi belügyminiszter.

Barsvármegye Közönségének

Aranyos-Maróth.

TARCSA.

Vörösmarty és a nők.

Ma van századik esztendeje annak, hogy Vörösmarty Mihály született, de minden magyar ember most is oly lelkesedéssel éneklé az ő Szózatát, mintha csak most írták volna. Többi munkáiban is gyönyörűsége telik mindnyájunknak. Vörösmarty megérdemli, hogy szeretettel olvassuk és hazafias büszkeséggel emlékezzünk meg róla. A magyar nőknek nem is szabad róla megfeledkezniük, mert ő a magyar nők erényeit megörökítette műveiben és senki lelkeseiben nem tanított arra, hogyan becsülje és szeresse minden magyar ember az édes anyját és a feleségét is.

A költő édes anyja Csaty Anna volt, tőle örökölte élénk képzelődését és költői kedélyét. Példás házasságban élt a költő apjával, ki szintén Mihály volt, és mint Nádasdy Mihály grófnak előbb gazdatiszja, később bérleje egész életét gazdalkodással töltötte Fehérmegyében, Nyéken. A költő anyja férjének valósággal jobb keze volt, szabad idejében bolyongott a mezőn, az erdőn és ott gyógyfüveket keresett. Ő gyógyította a falu betegeit, almizsnát adott a szegényeknek, a szerencsétlenek megvigasztalta. Később, mikor özvegy lett, ő maga csak az imádságos könyvében talált vigasztalás. Erről szól Vörösmarty Mihálynak egyik legszebb költeménye: A szegény asszony könyve.

Gyásza nincsen, gyásza rég volt,
Még mikor jó férje megholt;
De ruhája mégis gyászol,
Szíve fél a tarkaságtól.

Majd maga elé varázsolja ezeket az időket:

Hej nem így volt hajdanában,
Mig nem járt özvegy ruhában,
Tele kamra, tele pincze
S mindig kézben a kilinca:
És szegénynek és boldognak
Udvar és ház nyitva voltak . . .

Bár mily szűken teng kis vagyonából, megmaradt az a szokása a régi időkől, hogy még azt a keveset is, a mije maradt, megosztja a szegényekkel. És mikor az öreg Sára néni imádságos könyvet kér tőle, ő a magáét kétfelé osztja és az egyik felét elajándékozza.

Most a két jó öreg asszony,
Hogy semmi jót ne mulasztson,
Fél könyvből, de nem fél szívevel,
Imádkoznak este, reggel,
S ha van Isten mennyországban,
Nem imádkoznak hiában.

Mikor a költő sorsa jobbra fordult, első dolga volt édes anyját kiemelni a bajból. De hiába gondoskodott arról, hogy édes anyjának meglegyen mindene, a mit szükségel, hiába rendezett be neki lakást Székesfehérváron: az özvegy bánatosan, sokat sirva töltötte napjait mindaddig, míg fia nem szerezte neki vissza a nyéki szőlőt, hol újra gazdálkodhatott és gyógyíthatott. Utolsó éveit boldoggá tette fiának hálája és szeretete. Ez a boldogság csodálatosan védte meg őt az idő romboló hatásától; hatvan éves korában még fekete volt a haja.

Anyján kívül két nőnek jutott nagy szerep Vörösmarty életében.

Az egyik Perczel Sándor földbirtokosnak a leánya, kinek házában Vörösmarty

A vármegye törvényhatósági bizottságának 170 tagja és csatlakozott érdekeltségű alakult „Megyei párt“ nevében Holló Sándor pártelnök, törvényhatósági bizottsági tag részéről közvetlenül hozzám benyújtott kérvényt, melyben a vármegye székhelyének Aranyos-Maróthról Lévára leendő áthelyezéséhez hozzájárulást kérik, mellékletével együtt azzal küldöm meg a vármegye közönségének, hogy ezt nevezett bizottsági tagnak oly értesítéssel kézbesítse, hogy a kérelmét még az esetben sem teljesíthetném, ha az áthelyezés érdemében első sorban határozni hivatott törvényhatósági bizottsági közgyűlés ez irányban elfoglalt álláspontját a törvényes formának betartása mellett velem közölte volna; mert a vármegye jelenlegi székhelyét megfelelő volta dacára, — a vármegyei székhely változtatással karöltve járó nagyfontosságú kérdések megbolygatásával, — mással cserélni fel, sem szükségesnek, sem indokoltnak, sem megengedhetőnek nem tartom.

Ezek folytán Klobusitzky János törvényhatósági bizottsági tag, országgyűlési képviselőnek a jelenlegi székhely megváltoztatásáról hoztam benyújtott kérvénye is elintézését nyelve, azt a fentebbi elhatározásom közlése mellett, nevezett részére leendő kézbesítése végett szintén ide melléklelem.

Budapest, 1902. november 14-én.

Szél s. k.

Jelen másolat hitelül,

Toóth Mihály
megyei kiadó.

* * *

A székhelykérdésben a válasz tehát megérkezett, kifejezi a magas leirat, hogy a „törvényes formát“ nem tartottuk be, de reményvel egyáltalában nem kecsegtet még akkor sem, a mikor törvényes forma betartása mellett a törvényhatósági bizottság határozatával járunk a kormány elé.

Mi számokban, megdönthetetlen érvek alapján tüntettük ki, hogy a mai székhely egyetlen kelléknek sem felel meg és fentartása Barsvármegye közönsége háromnegyed részének elviselhetetlen veszteségével jár.

A leirat a „Megyei párt“ kérvényének indokaira nem reflektál, a jelenlegi székhelyt megfelelőnek találja s ez alapon ad választ a párt kérvényére.

Mi a magas kormányval e kérdésben nem vitatkozhatunk. Pártunk további eljárását a december hó 6-án tartandó értekezlet irányítja.

Barsvármegye törvényhatósági bizottsága azonban bizonyára alkalmas fog még nyújtani Magyarország alkotmányos kormányának a „székhelykérdésben“ — alkalomadtán — hozandó határozata által a kérdésnek „törvényes formában“ leendő elintézésére is.

Holló Sándor.

A régi lévai czehekről.

Írta: Dr. KERSEK JÁNOS.

A czéhrendtartás a legaprólékosabb tézletekre is kiterjedt. A czéhbéli felügyelet számon kérte a legények legintimebb dolgait is. Különösen vigyáztak a legényre, hogy addig, míg abban a korba nem jut, a mikor megházasodhat, lányos házhoz ne igen járjon, hiába való udvarlásaival ne rontsa a lány szerencsését. Épen ezen céllal küldötték vándorolni is, hogy tartós viszonyt ne köthesse.

A jó erkölcsök ápolása patriarchális szigorúsággal és szeretettel történt. A mai világban sokszor reggelig tart a legénység tivornya. Abban az időben szigorúan tiltva volt a kocsmázás és éjszakázás. A legénységnek meg volt az éjjeli zárórája. Ezen az időn tul kimaradni nem volt szabad senkinek, mert szigorúan megbüntették. Sőt még azt is megbüntették, a ki tudott a kimaradásról és a czéhgyűlésnek fel nem jelentette.

Zalán futásában is a „deli Hajna“ Perczel Etelka képmása.

Tiszta sugár te,
Mely csillogva lezállsz az égnek fénykebeléből,
A hév nap tüzes arczáról, te is el ne sötétítsd
Hajna szelid kebelét, mely szebb a reggeli hónál,
Szebb a hattyunál s mint hajnal csillaga, oly szép.

Vörösmarty ez első szerelme megmaradt költői ábrándnak. Sohasem vallotta be Etelkának, hogy szereti. Tudta, hogy mielőtt Etelkát, büszke családnak nagy igényű gyermekét, megkérhette volna, tekintélyes állást kell szereznie, ez pedig nem sikerült neki. Ilyen a költő végzete. Mire eléri az öt megillető dicsőséget, elszalasztja élete boldogságát és a dicsőséget többé nem élvezheti. Perczel Etelka máshoz ment feleségül, Vörösmarty pedig feljött Pestre, hogy folytassa dicsőséges küzdelmeit.

A sors utóbb kiengesztelte a költőt első szerelmi ábrándjainak szétfoszlásaért. Vörösmarty férfikorának is megvolt a szerelme és ez volt az igazi. Ezt már nem volt kénytelen visszafojtani. Már az egész ország ünnepelte őt, mikor a sors összehozta őt Csajághy Laurával, ki testvére volt Bajza József nejének. Bajza Józsefnek házában Vörösmarty mindennapos volt. A költő már első látásra megszerette Laurát, ki fekete haja, feltűnő szép termetű, vig kedélyű leánya volt. Vörösmarty hozzá irt első verseiben szinte tréfás hangon évődik vele:

Nagy szálla vagy szememben kis leány,
Nem látok, bár szememben nincs hiány,
Nem láthatok sem földet, sem eget,
Csak tégedet, csak búvós képedet.

Eldalolja, hogy szomjas, de szomját nem oltathja el sem a bor, sem a víz, még az egész Blaton sem. Ő lángot, tüzet szom-

több éven át nevelő volt. És pedig nem, mint Eötvös Károly tévesen állítja, a legifjabb, hanem a legidősebb leánya [Etelka. Ez kiderült a költőnek Zádor nevű barátjához irt leveleiből, melyekben nyíltan emlegeti szíve bálványát.

Az ifju költőt lelkesítette a szelid, tiszta lelkű leány; róla írta első szerelmi költeményeit, melyek fényes ábrándokkal vannak tele. Így szól hozzá:

Miért jelsz meg álmaimnak,
Ki tölem ébren elhajo s?
A legvidámabb hajnal arczidon,
Szemgedben a szép csillagok sugára,
Rubáid ezüstös fellegek
Az est frivalmán ringadozva,
Igy jössz keservim éjlelén,
Nyájas az égnél, a földnél kegyes!

Etelka szemét így írja le:

A szem, melyet én szerettem,
Mely szívemben tört vete,
Nem volt sem világos ég szín,
Sem borongó fekete.
Nyájasabb a faketenél,
Gyenge kéknél tüzesebb,
Gyorsabb ennél, hívebb annál,
Andalítóbb csendesebb.

Etelkát nemcsak kisebb verseiben dicsőítette, de nagy, hős költeményeinek legszebb alakjaiban Etelkáját írta le. Cserhalomban az agg Erneyi leányát a „szöghaju, nyájas Etelkét, kit László király ment meg rablótól!“ így festi:

Asszony nem szállhete ilyet,
Tej nem táplála, hanem élt fenn illatozónnel,
Elkerülték őt a szelek és harmatba fűrészte
Arcait a hajnal s mert arcait szebbek azénál,
A hajnal csak azért lett szegény valva pirossá.
Nézzed bár szemeit, mi van abban földi? Az éjtől
Legfeketébb föltját napnak közelébe ha tenném,
Még az lenne talán szeme nyílt fényére hasonló.

Büntetését rendszeresen font viaszokban határozta meg, a melyet az után gyertyák-készítésére használtak fel.

Hétfőn rendszeresen be kellett a munkába állani. Ez a nap nem a korhelykedés napja volt, a melyet még a legény gazdája sem engedhetett el, mert akkor ő is büntetésbe esett. Sőt az e napon korhelykedő legényt kenyéren és vizen való böjöléssel 3 napra árestombazárták, a hol azután alkalma és ideje volt elkövetett gonoszágai telett elmélni és a jó utra térni.

Sztrájkolni egyáltalán nem lehetett. Ezt még hírből sem ismerték, mert a legénység fizetését a csehgyűlés határozta meg, a ki annak rendelkezései ellen vétett, belekerült a detyiba. No de maguk a mesteremberek sem emelhettek, vagy szállíthatták le iparczikkeik árát a cseh tudta nélkül, épen azért meg is kellett őket védelmezni az ugy nevezett lázító legényektől.

Különbözik pedig a legénységet egészen a csehgyűlésnek rendelték alá, s e miatt tőlük mindennemű önállóságot megvontak. A legénység csak bejárhatott a csehgyűlésbe, ennél fogva a legénység gyűlése bejárásnak nevezetett, a melynek elnöke a csehgyűlésen választott atyamester volt, a kinek tételtet főkötelességévé a legénység jött való örökös is.

A legénység pecsétje a csehládában volt, hasonlóképen közcélra, mint pl. beteg legények felségelésére esetleg temetésére gyűjtött tőkéjük a csehládában őriztetett, a melyből felvenni a cseh tudta nélkül nem lehetett.

A csehládában volt minden legény bizonyosság levele, a melyet csak távozásakor vagy csehbe állásakor kapott ki, s azt is csak akkor, ha magát becsületesen józanul viselte. A legénység között teljes egyenlőség uralkodott. Öreg és ifjú legény között nem volt különbség; még a külső országokból jött legényt is, úgy meg kellett becsülni, mint a többi.

A csehöldi legénység közé nem tartozott a gyári legénység. Ez alá volt rendelve a gyártulajdonosnak, s az illető községi előjárásnak. No de ez időben gyárakról nem is beszélhetünk. Léva városában a csehrendtartásnak eme passzusára szükség soha nem volt.

XI. Cikkely. A vándorló legény vándorlását három esztendőig szakadatlanul folytatni, s bétöltöni tartozik. H mégis terhes okokból, u. m. vzszedelmes nyavalája, vagy szülőinek véletlen halála, vagy más ilyen féle okok miatt vándorlását félbeszakítani, és hazamenni kéntelenítetnek, ezen esetben azok' megszűntével, és szükséges dolgainak elrendelésével, azon mesterlegény tartozik ismét vándorlásnak indulni, és még hátralévő idejét bétöltöni. Ha tör-

ténnék pedig, hogy szükség lenne neki a vándorlást, vagy egészen. vagy résznyire elmulasztani, igen fontos okok adván elő magokat u. m. testének bénasága, az aggtott nyavaláskodó Szülőinek oly elgyengülte, hogy fioknak jelenlété nélkül a gazdaság' gondviselésére, s' mesterség' folytatására épen el nem lehetnének, vagy ily forma más körülmények: az Előjáróság' a Czehnek véleményét előre meg hallgatván ezen esetre a F. Tanács végzése alá terjesztheti, mely bír egyedül oly hatalommal, hogy a vándorlás' elmulasztására engedelmet adhasson.

XII. Cikkely. A vándorló legény helyre érkezvén, a szálló helyre, a fogadóba, venni magát, és ott, hol ez nem volna legalább második nap' a Czehmesternél, vagy ennek jelen nem létében az öregebb Mesterembernél megjelenni, munkát kérni, és az ajánlott műhelyt vonakodás nélkül felvállalni tartozik: mindenek előtt pedig származását, meg keresztelését, s' fel szabadítását bizonyító leveleit, és tanúsága bizonyosságát (Kundschaft), az előbbiket ugyan a helyről, hol inaskodott, az utolsót pedig onnét, hol utolszor dolgozott, előmutatni, és a cseh ladába reagondviselés végett bétöltöni, s' abban hagyni köteles mind addig, a' míg csak ott fog dolgozni. Ha minden keresetnek ellenére semmi műhelyre nem kaphatna, a' Czehmester az utolsó tanúság levelére ingyen tartozik fejgyezni, hogy egy mesterember se szükkölködött akkor legény nélkül. Ha pedig az oly legény kinek műhelye akadott, jól, és tisztességesen viselvén egész időközben ott magát, vándorlását tovább akarja folytatni, és más helyen is gyakorolni mesterségét, mesterének a' következő cikkelyekben szabott rendelkezés szerént becsületesen felmondani, és a' ötlet illető elől járásától szabadságot kérni fog, mely meg adattatván neki, ha valamely rossz, vagy csin tette miatt gyanúba nem esett, vagy másnak nem adós, vagy valakinek más követelése nincsen rajta, nem csak a csehládába bétöltetett bizonyosság levelit, hanem annak új tanúságát is, hogy viselése legyen a' helyben magát az elő becsátott X. Cikkelyi rendelkezés szerént a' Czehmester ingyen kiadni tartozik. Az előbbi tanúság levele (Kundschaft) pedig, mely erőtlenné, és haszon vehetlenné válik, csak oly képpen adattatik ki, ha a' mesterlegény kívánja, hogy hol forgását láttathassa: semmi képp ki ne hagyattassék, mikor költ legyen az új tanúság leveli.

XIII. Cikkely. Egy legénynek se szabad hat hónapig felmondás előtt Mesterének műhelyéből terhes, s' elégséges, az előjárók által megvizsgálandó okok nélkül kiállani, de a' mesterembernek se lesz ellenben szabad ezen időközben elegendő ok nélkül ötlet elbocsátani. A legény pedig, ha oka elégségesnek esmértetik lenni, mesterét elhagyni kívánva, 14. nappal előbb neki felmondani köteleztetik; s' ezen esetben rendszerént fél esztendőig azon helyből eltávozzék, se annak elfolyása előtt más Mester' műhelyébe bé ne álljon. Ezt azonban csak a' kisebb helységekről és városokról kell érteni, mivel a' nagyobbakban, és olylyakban, melyekben a legénynek mestersé-

gök' tanulását gyakorolni szokták, az ily legénynek megengedtetetik, hogy több mesterembereknél is tapasztaljon, oly törvény alatt azonban:

a) Hogy ezen esetben szint úgy, mintha egészen elköltözne, előre Mesterének felmondani köteleztessék.

b) Hogy azon mesternél, kinek műhelyéből ki akar állani, jól viselte legyen magár, s' ezt szóval és írással is megbizonyíthassa.

Többnyire valami itt mondatott a' legények' felmondásáról, mind a' mesterembereket is illeti, ha őket tovább tartani nem akarják; erre mind az által azon esetben tartoznak, ha magokat jól viselik, más képp a' szófogadatlán legényt, ha ilyenek esmértetik, és iteltetik magaviseletében a' Czehkomissáriustól is, minden felmondás nélkül műhelyéből a' mesterember kiirithatja.

XIV. Cikkely. Tovább a' Czehmester a' Kommissáriussal együtt, nem különben az Előjárók is, felszabadíttatnak, hogy terhes okok adván elő magokat, a' vándorló legénynek megengedhessék, hadd állhasson ez vagy amaz Mesteremberhez bé, kivált a' hoz, kihez kívánkozik, és a' ki ötlet befogadni kész, renden kívül is, melylyet egyébként elégséges ok nélkül meg nem kell szegni.

XV. Cikkely. Minden legénynek szabad legyen különös uri szolgálatba is lépni; ha azonban valamelyike idővel mesterségre akarna szert tenni, ekkor nem csak uraságától tartozik jómaga-viseletének bizonyosság levelét előmutatni, hanem azon utolsó tanúság levelét-is (Kundschaft), melylyet uraság' szolgálatyába lépéven kapott, hogy kitudódjék, ha mesterét, kinek utolszor dolgozott, megnemkárosította-e, vagy valamely elkövetett csinért nem üzetett-e el?

XVI. Cikkely. A' mesterlegénynek estennen az előjáróság által minden városban szabott, vagy más képp szokásban lévő óra után, sunál inkább éjjelenként, kimaradni ne merészellenek: a' kik ez ellen cselekednek, mérsékelt büntetéssel szoroztassanak; ha pedig az ily legénynek kicsepapát mestere a' fertály esztendői cseh gyűlés alkalmatosságával feladni elmulasztaná, véle egyenlőképpen büntetessék meg. E' végre a' Kommissarius felvigyázzó mestereket rendeljen.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

— Gyászhir. Mely részvétellel veszszük a gyászirt, hogy Tolnay Dénes, a lévai ev. ref. egyház köztiszteletben álló lelkésze e hó 23-án életének 70. évében elhunyt. Az életerős férfi halála szinte váratlanul jött, mert a ki még pár héttel ez előtt is látta jó erőben, vidám kedélyvel, alig tudta elhinni korai kimulását. Halálát vérmérgezés okozta, mely állítólag a cipőjében volt szegőtől keletkezett. A boldogultat 1886. évben választotta meg lelkészévé a lévai ev. ref. egyház. Az előtt Farnadon működött. Mint jellemes, szilárd akaratú férfiú tiszteltnék örvendett. A barsi egyházmegyei tanácsbíróvá s számvevővé választotta, mely tisztének házáig becsülettel megfelelt.

Egyháznak ügyeit mindig lelken viselte, ennek érdekében önzetlen protestáns pap módjára dolgozott, fáradozott s mellett raert a közügyekben is részt venni. Mint gyöngéd férj és család apa családját a rajongásig szerette. Egyháza méltányolva bokros érdemeit, saját költségén temetette el. Temetése e hó 25-én ment végbe, melyen megjelent a barsi ev. ref. egyház lelkésze és tanító kara csaknem teljes számban; megjelent a tanítóképző intézet és a főgimnázium tanári kara és ifusága, ott voltak a város tisztviselői a polgármesterrel, közhivatalok és egyesületek tagjai. A gyászszertartást Juhász Pál nagysallai esperes vezette, ki megható imát mondott s szívhez szóló beszédben méltatta az elhunyt érdemeit. E'özöleg a tanítóképző intézet ifjusága a Mért oly boros című gyászdal énekelte. A temetőben Patay nagyszecsei lelkész egyházmegyei főjegyző emelkedett szellemű imát mondott s kegyeletes szavakkal búcsúzott el a halottól. Halátát özvegye, hat gyermeke s unokái gyászolják. Gyászoló családjá a következő gyászjelentésben tudatta felejtethetett férjeinek elhunytát. Fajdalomtól megtört szívvel jelentjük, hogy forrón szeretett férjem, kedves jó atyánk, feledhetetlen nagyatyánk, jó testvérem, vóm és sógorunk Tolnay Dénes a lévai ev. ref. egyház lelkésze, a barsi ev. ref. egyházmegye tanács bírája s egyházi számvevője, Baravármegye törvényhatósági bizottságának és Léva város képviselőtestületének tagja folyó hó 23-án hajnali 3 órakor hosszas, keresztényi türelemmel viselt szenvedés után életének 70., lelki pástorkodásának 43., boldog házasságának 5. évében csendesen elhunyt. Drága halottnak hűt tetemet e hó 25-én délután 1 órakor helyeztük örök nyugalomra a lévai ev. ref. temetőbe. Léván, 1902. november hó 23-án. Nyugodjék békében! Adott legyen emléke! öv. Tolnay Dénesné szül. Vamossy Iren neje. Szentjóbó Elemér, Lenke és Bandi, Tolnay Árpád és Hermin, Tolnay Oszkár és Irenke, Tolnay Ionka és Dani, unokai. Vamossy István, öv. lovag Kronenfels Karolyné, Tolnay Zsigmondné sógora és sógorúdi. Tolnay Ionka, Szentjóbó Kálmáné, Tolnay Lajos, Tolnay Dénes, Tolnay István, Tolnay Béla, Boross Lajosné, Tolnay Erzsike, gyermekei. öv. Vamossy Istvánné anyósa. Szentjóbó Kálmán, Boross Lajos vejei. Tolnay Lajosné, Herczeg Rozsa, Tolnay Dénesné Tolnay Amália, Tolnay Istvánné Konta Eszter menyeyei. Tolnay Zsigmond testvére. Egyháza, mely koporsójára szép koszorút is helyezett, külön gyászjelentésben emlékezett meg le ki pástorkodott elhunytáról. Adott emléket egyháza hálás kegyelettel fogja őrizni.

— Felolvasás. A helybeli „Kath. Kör" választmánya elhatározta, hogy Úrjövét vasárnapján ez évben is felolvasásokat fog rendezni. Az érdekes sorozatot Bodrogkői Zoltán gazdasági szaktanár fogja megindítani, a ki a kor helyiségében ma — vasárnap — esti hat órakor a sertés-hizlalás fontos kérdéséről fog értekezni. Belső-díj nincsen s vendégeket is szivesen fogad az igazgatóság.

— Kirendelés. A lévai kir. járásbíróshoz kinevezett új albiró, Dereano

jazik: Laura szerelmét. A költő szerelme egyre nő és egyre szenvedélyesebben dalol Lauráról: Eltépém lelkemet szerelmedért, éneklí.

Rád nézek, mert gyönyört ad
Szemlélnem arcodat:
Rád nézek, mert öröm lesz
Meghalnom általad.

Laurát meglepte az annyira ünnepelet költő szenvedélye, kit ő oly magasan látott maga felett. És Vörösmarty, Laurának előbb a lelkét hódította meg, csak azután a szívet. De végre is meghódította és Laura az ő menyasszonya lett. Vörösmarty ekkor gyönyörű költeményt írt hozzá, a mit Laura hálásan fogadott, „Kapott-e valaha menyasszony szebb, szebb nászajándékot? — szolt évek múlva. E költemény „A merengőhöz." Melyik magyar nő olvashatja meg-hatottság nélkül e költeményt.

Egész világ nem a mi birtokunk,
A mennyit a szív elfoghat magába,
Sajátunknak csak annyit mondhatunk.

Valóban, ha látjuk azokat a nőket, kiket épen tulzó igényeik tettek boldogtalanokká, nem dicsérhetjük eléggé a költő életbölcességét. Ezt a költeményt minden magyar anya véssé leányának szívébe.

Vörösmarty csakhamar oltárhoz vezette Lauráját; e házasság tartós boldogság alapja, maga a menyegző valóságos örömfügg volt. A költő, mint barátai leirták, közép termetű, izmos vállú férfi volt, kissé himlőhelyes. Vonásai rendszeren komolyak és mélylázók voltak, de ha felindult, kedves mosoly játszott ajkain. Magas homloka és nagy barna szeme tették arcát érdekessé. Szemében erős fény lángolt.

Lauráról házasságot alatti is csak a legbensőbb gyöngédséggel, szerető hálával, emlékezik meg:

Nem fáradsz-e reám mosolyogni, ha csillagok és ha
Megszédít a gond, titrai szeszélyeimet?
Nagy feladás vár rád; fiatal szivednek erényét
Tenni napul megtört életem árnya fölét.

E boldog házasságot nyugalmát csak a szabadságharc gyászos kimenetele szakította meg. Vörösmartyt, ki mint az almási kerület képviselője az országgyűlés tagja volt, 1849 júliusában az egyesült orosz és osztrák seregek előnyomulása Pest elhagyására kényszerítette. A búcsú szerető nejtől nagyon nehéz volt, úgy váltak el, mintha többé nem látnák egymást viszont. Hosszu bujdosása után azonban az osztrák kormány abba hagyta üldözését; és ő fejevármegyei Baracsán újra találkozott nejtével, ki aztán vele maradt halála napjáig.

E házasságot három gyermekkel áldotta meg az Isten. Fia, Béla, most a kuria al-elnöke, nagyobb leánya, Ionka, Magyarország legnépszerűbb miniszterelnökének, Széll Kálmánnak neje. Lelkes szívű honleány, ki mélyen átérzte atyja költészetét; és bár még gyermekleány volt, mikor atyját elvesztette, mélyen emlékébe véste őt, erről tanuskodnak a Vasárnapi Ujságban megjelent naplótöredékei, melyeken eleven színezéssel ír atyjának szokásairól, kedvteléseiről, sétáiról.

E leányát Ionának — barátai feljegyzése szerént azért keresztelte, hogy mintegy örökségül hagyja neki egyik legszebb költeményét, a „Szép Iluskát“.

Ennél szebb költői elbeszélést magyarul még most sem írtak. Szép Iluska az őz Petyerdi leánya, ki lepkéket űz Vértes vadonában, midőn a vadászó Mátyás őt meglepi. A leány belézeret a királyba. A szü-zies szerelemnek, a titkolt vágyaknak és a halálos bánatnak rajza megkapó. A lilium-hullást, Szép Iluska hervadását mélyen meg-

ható színekkel festi Vörösmarty. A magyar leánynak vonzó, bájos, mesteri rajza ez.

Az ellenkező képet, a hazájáról meglehetősen, idegen bálványokért hevülő nőt is mesterileg festette Vörösmarty. Szemére hányja, hogy gyöngéd ott, hol annak lenni árulás és szivtelen ott, hol égnie kellen. Elnevezi gögös Gonerilnek, a kin az apaátok fogai fog. Egy másik költemény, Az elhagyott anya inkább a szelid kérlelés hangján fordul a magyar nőkhöz, hogy szeressék a hazájukat, melynek oly sokat közzönnék.

Oh nők, kikhez e költemények szólnak, a mi napjainkban is élnek és hivalkodnak, ezek előtt nem lehet elégszer ismételni a költő hazafiságra buzdító, lelkes tanításait, melyeket ő oly szép versekbe öntött.

Vörösmarty nagy költeményeiben fenséges nőalakokat találunk. Hajnáról és Etelkéről már szoltam, de meg kell említenem Éniköt, ki a Két szomszédvárban szerepel, Gyenge leány, ki harcos férfiak között nő fel; míg a férfiakat harag és gyűlölség vezeti, Énikő megszokva szeretni, atyját és testvérét árasztja el gyöngéd gondjával. Szelid érzelmek és szent akaratok öltik el lelkét. A szomszédvár birtokosa, az ifjú Tihamér boszut esküdött az ő családjá ellen, megöli bátyját és egy későbbi támadásnál véresen ront be Énikő atyjához, Káldornak várába. Mikor Éniköt meglátja, kit nem csupán a menyeyi arc és a deli termet széppé, de a legszebb lélek, mely mint tükörben mutatkozik szép testében, a bánat — csak vonzóbbá teszi őt. És a győztes Tihamért a szép leány látása mélyen megrendíti. Nem örül többé győzelmének és midőn Éniköt a családjának pusztulásán érzett fájdalom sirba viszi, Tihamér mint az űzött vad, bujdosik villágá.

Oly eszményi alakokkal, minő Énikő, találkoznak Vörösmarty drámáiban is. Ilyenek Rózsa, Kont Miklós hitvese a Bujdosókban, Lenke a vernászbán és Vilma a Fátyol titkaiban. Sőt Marót bán hitvesét, Idát, a ki megtáborodik, bünbánata és önfeláldozása tisztítja meg. Legtöbb lelkese-déssel festette a költő Tünde alakját, gyönyörű tündérajátékában a Csongor és Tünde-ben, melyet az idén is nagy sikerrel adtak a Nemzeti Színházban. E fényes siker hirdeti, hogy Vörösmarty művei a mai prózai korunkban is mennyire megőrizték frissességüket.

Tünde tündérléány, kire tündérbazában üdvnek századai vártak volna, de őt a föld szerelme a földre csabította és itt sok viszontagságon megy át, míg Csongor királyfiá lehet.

E szem és arc,
E kar és a rózsaujjak,
E sugárból alkotott test
És e minden oly dicsőben
Egy tükörben öszvevé,
Egy van ily kép mindörökké
Tünde, Tünde, ah te vagy!

mondja neki Csongor. Míg a darabot nézzük, vagyis ha olvassuk is, legszebb ábrándaink elevenednek meg erre az időre, Vörösmarty fantáziája kiragad minket a közönséges élet gondjaiból és költészete csodás országába emel.

A ki ennyi alakban és ily fűnségesen tudta a magyar nőket dicsőíteni, az méltó, hogy Magyarország minden hű honleánya őrizze emlékezetét. Minél szomorub idöket élünk, minél komorabb a valóság körülöt-tünk, annál inkább van lelkünknek szükség-e oly üdítő, edző, magasztos költészetre, minő vörösmarty Mihályé.

Gróf Kreit Béláné,
Markovits Natália.

Hirdetmény

A Lévai Takarékpénztár igazgatósága közhírré teszi, hogy 1903. év január hó 1-től állandó betétei után

a betétkamat-lábat 4°/_o-ban

állapította meg. A betét kamatadót, mint eddig is, az intézet fizeti. Első rangú jelzálog-kölcsönök után a kamatlábat aránylagosan mérsékli. Léván, 1902. november hó 28.

Az igazgatóság.

Klein Sándor
órá- és ékszerész
LÉVÁN
alapított 1881. évben.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik. Vidéki megrendelések gyorsan és lelkiismeretesen teljesíttetnek!

China-ezüst árukból gyári raktár! Minden óráért 2 évi lelkiismeretes jótállás!

Ajánlja nagy választéku óra, ékszer, arany és ezüstáru raktárát, melyben mindenkor a legújabb divatu áruk bámulatos ócsó áron kaphatók.

Arany női óra	12.—	frutól feljebb
Arany férfi óra	20.—	" "
Ezüst óra	6.—	" "
Nikl óra	3.—	" "
Ingsóra	6.—	" "
Arany gyűrű (14 karat)	2 1/2	" "
Arany fűgő (14 karat)	1 1/2	" "

Alkalmi ajándékoknak való különféle tárgyakból nagy választék. Legfőbb chronometrikus pontos-ságu órákban egészen mindenkor raktáron vannak.

Feladási hirdetmény.

Barsvármegye Magosmart község tulajdonos képező erdőben a 1902 3 évre kihasználásra kijelölt vágások fatömege

folyó évi december hó 5-én délelőtt 10 órakor

a község házában tartandó nyilvános árverésen el fog adni. Eladás tárgyát képezi mintegy 2500 ürméter bükk tűzifa s kevés mufa. Kikiáltási ár a műfára köbméterenként négy azaz 4 korona, a tűzifára ürméterenként 60 azaz hatvan fillér. Bánatpénz 500 korona. Az árverés részletes feltételei az alulírott községi előjárásnál s a zsarnóca-kohói m. kir. járási erdőgondnokságnál tekinthetők meg.

Kelt, Magosmart 1902. évi november hó 23-án.

A községi előjáróság.

Hirdetmény

A Lévai Takaré- és Hitelintézet igazgatósága az intézetnél elhelyezett állandó jellegű betétek kamatlábat 1903. évi január 1-től kezdődő joghatálylyal.

4°/_o-ban állapította meg.

(A 4°/_o-on felül az intézet fizeti a betéti kamatadót) egyttal kimondotta, hogy az első rangú jelzálogkölcsönök kamatlábat aránylagosan mérsékli.

Kelt Léván, a Lévai Takaré- és Hitelintézet igazgatóságának 1902. évi november hó 25-én tartott üléséből.

Az igazgatóság.

THE NECTAR OF JAMAICA!

1/2 és 1/4 eredeti palackokban
A. A. Baker & Co., London E. C.
cségtől

Raktár Léván:
Engel Józsefnél

BATTLE AXE.
JAMAICA RUM.

Jó olcsó órákat
3 évi irás, jótállással szállít magánosoknak

Konrad János
óra-, arany és ezüst áruház
Brüx-ből (Csehország)

Finom nickel rem. óra 3 frt. 5 kr.
Valódi ezüst " " 5 frt. 80 kr.
Valódi ezüst lánca " " 1 frt. 20 kr.
Nickel ébresztő óra " " 1 frt. 95 kr.
Czégem, cs. k. sával lett kitiintetve, számos arany és ezüst kiállítási érme-ekkel és ezekre menő elismerő levelekkel.
Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Epilepsi.
Nehézkór, görcsök vagy más ideg-bántalmakban szenvedők kérjenek utasítást tartalmazó füzetet. Ingyen és bérmentve küldi Schwanen Apotheke Frankfurt a. M.

STEINER SÁNDOR
órá- és ékszerész
Léván, Főter. (Engel-fele ház.)

Ajálja dúsán felszerelt raktárát mindennemű arany, ezüst és ezüst double órákból, továbbá raktáron tartok arany, ezüst és fall órákat, eredeti Schvajezi gyármány.

China ezüst gyári raktár. Nagy raktár valódi ezüst gyertyatartókban és ezüst evőeszközökben.

Óra és ékszer javítások lelkiismeretesen és jótállás mellett.

Mely tisztelettel
Steiner Sándor,
órá- és ékszerész.

Látzeráru raktár és javítási műhely.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Paris 9100.

Eredeti

Grand Prix.

Singer varrógépek családi használatra

és a legkülönbözőbb gyártási czélokra.

Díjtalan oktatás a divatos műhímezés összes műszakaiból.

Elektromos varrógéphajtással.

SINGER CO. varrógép részvény-társaság.

Léva, Kazinczyutca. 2.

Fióközetek a monarchia minden nagyobb városaiban.

Kiállítás „Feuerschutz“
BERLIN 1901.
Arany érem
legmagasabb díj.

Kiállítás „Feuerschutz“
BERLIN 1901.
Arany érem
legmagasabb díj.

Tüdőbetegeknek. Az orvosi kongresszuson Leyden tanár konstatálta, hogy egyedüli Németországban állandóan 1,200,000 ember tuberculosus és ezek közül kb. 180,000-en lesznek áldozata a borzasztó betegségnek. A tüdőbaj előidézői a tuber-bacillusok, a mely bacillusokat minden ember belélegzi, mert előlük elzárkózni lehetetlen. Ha most már szerencsére sokan nem lesznek tuberkulosusokká, abból az tünik ki, hogy az emberi test azzal a tehetséggel bír, hogy a belélegzett tuberbacillust ártalmatlanná teszi. Ott, a hol a légszám számos finom ágacszkává széjjeloszlik, a tüdőben vezető két mirigy, az ugynevezett pajzs- vagy tüdőmirigyek, van, a melyeknek rendeltetéséről a tudomány sok ideig nem volt tisztában. Most azonban Hoffmann dr. kutatásai nyomán tudjuk, hogy ezek egész külső folyadékot készítenek, mely a betegséget tüneteket, még mielőtt pusztító hatásukat megkezdhetik a tüdőben, megsemmisíti. A hol tehát ezek a mirigyek átöröklés, vagy gyöngeség, vagy más organikus akadály folytán nem tudnak ebből az anyagból elegendőt produkálni és a hol a tüdő megbülés, por vagy egyéb befolyások következtében érzékeny, ott a betóduló tuber-bacillusok megmaradnak és előbb-utóbb bekövetkezik a betegség.

Itt támad a gondolat: a pajzsmirigy erősítése által a tuberbacillus pusztításának elejét venni.

Ezt a közeli gondolatot felkarolta Hoffmann dr. és a pajzsmirigy-erősítő anyagból saját maga készített egy gyógyítószeret tüdőbaj (kronikus katarrus és aszkór) ellen, melyet Glandulénnek nevezett el.

A Glandulén nem mérgező, nem vegyszertani mű, hanem teljesen egészséges és állatorvosi felügyelet alatt frissen vágott juh friss pajzsmirigyéből lesz készítve, a természet maga adja a gyógyszer minden betegség ellen, csak találni kell. A pajzsmirigyek alacsony hőfoknál, légmentesen lesznek megszáritva, tablettákba préselve, minden tablettának 0.25 gr. a sulya, melyből 0.05 gr. mirigypor és 0.20 gr. tejezukur édesítésre.

Ha a Glandulént előírás szerint használjuk, javul az étvágy, jobb lesz a kedv, erő és testi suly gyarapodik, láz, éjjeli izzadás és köhögés mulik, a köpet enged, javulás áll be.

Sok orvos és magánfel bizonyítja a tüdőbaj gyógyító szer nagy értékét. Glandulén már sok meglepő gyógyító eredményt mutatott, hol más szer nem használható.

Glandulént készít Dr. Hoffmann N. chf. vegyi gyára, M-erane (Szászország) és kapható a legjobb gyógyszertárban, valamint **Török József gyógyszerésznél, Budapest, Király-utca 12.**, üvegekben, 100 tablettával 5 kor. 50 fill. 50 tablettával 3 kor. Kimerítő füzetek a gyógyító módról, orvosok és gyógyult betegek értesítéseivel ingyen és bérmentve. Örökösünk az értéktelen utánzatoktól.